

Etnografska skica

Tinder profila

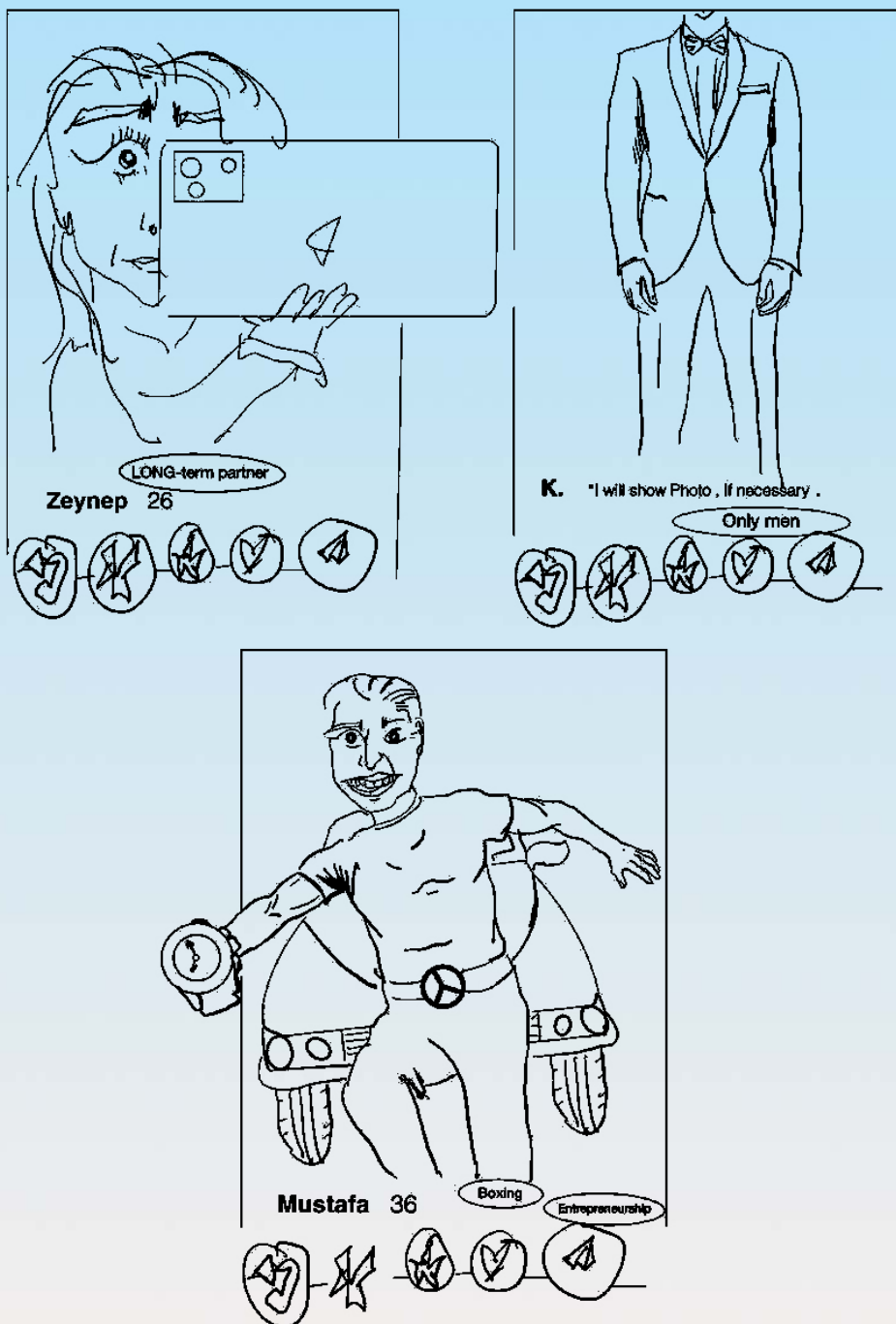

Dagmar Nared, Andrea Hernandez

1.23 Umetniški sestavek
DOI 10.4312/svetovi.4.2.128-130

V Hatayu, regiji na jugu Turčije, se aplikacij za zmenkovanje drži stigma. Kdor uporablja te aplikacije, tvega svoj sloves, ne glede na spol. Vsaj tako mi je povedalo več sogovornic in sogovornikov, ko sem bila v letih 2024 in 2025 v Hatayu na terenu. Tam sem za svojo doktorsko nalogo raziskovala romantično ljubezen med mladimi po velikem potresu, ki je februarja 2023 uničil glavno mesto regije, Antakyo. Umrlo je več kot 20.000 ljudi, večina stavb v mestu pa je bila poškodovana. Večina mladih se je zato vselila nazaj s svojimi starši ali pa v montažne hiše v konteyner kent (sl. kontejnersko naselje). Življenje s starši ali pa v manjših naseljih je za mlade pomenilo še večji družbeni nadzor. V Hatayu namreč velja več nenapisanih pravil v zmenkovanju oziroma iskanju partnerstva. Ta pravila so po večini heteronormativna in patriarhalna, velikokrat pa se tudi izigravajo. Ta pravila veljajo in se izigravajo tudi pri rabi aplikacij za zmenkovanje.

V Hatayu se najpogosteje uporabljajo aplikacije Tinder, Bumble in OKCupid. Slednjo uporabljajo predvsem za iskanje homoseksualnih odnosov oziroma zmenkov. Tinder in Bumble po večini uporabljajo heteroseksualne osebe, drži pa se ju močna stigma. Osebe, ki te aplikacije uporabljajo, se drži sloves, da preveč zmenkuje in je zato nezanesljiva. »S tako osebo se ne morem poročiti,« sem večkrat slišala tako od mladih fantov kot tudi deklet. Vendar pa je v popotresnem času izjemno težko nekoga spoznati, saj so se vsa infrastruktura in prostori – klubi in bari, kjer bi se mladi lahko spoznavali – podrli. V drugih prostorih, kot sta fitnes ali kavarna, velja pravilo, da moški ne smejo pristopiti do ženske. Če bi se to zgodilo, bi se ženske počutile ogrožene. Ko sem sogovornice vprašala, ali bi pristopile do moških, so to nemudoma zanikale, češ da to ni zgledno za žensko. Tako se zgodi, da večina uporablja aplikacije za zmenkovanje, pa čeprav to zanikajo. Veliko mladih mi je po več mesecih po tihem priznalo, da te aplikacije uporabljajo. Aplikacije si naložijo predvsem takrat, ko jim je dolgčas ali pa so v iskanju partnerja oziroma partnerke postali obupani.

Slika 1: Skica treh profilov aplikacij za zmenke v Hatayu (Andrea Hernandez, 2026).

Ravno zaradi stigme se mladi Hatayčani in Hatayčanke na aplikacijah zakrivajo in skrivajo, da niso nemudoma prepoznani. Takšna uporaba tehnologije, ki je obenem prepovedana, hkrati pa pogosta, je ključni del etnografije v popotresnem Hatayu. Narava Tinderja, Bumbla in OKCupida je izrazito vizualna, zato sem se skupaj z umetnico Andreo Hernandez odločila narediti etnografske skice Tinder profilov. Etnografske skice omogočajo ohranjanje anonimnosti uporabnikov in uporabnic, hkrati pa lahko prikažejo način uporabe profilov.

Andrea se je skic lotila tako, da je med vsemi vrstami profilov izbrala najpogostejše karakteristike glede na spol in spolno orientacijo. Tako je heteroseksualnega moškega, Mustafu (vsa imena so spremenjena; Slika 1), skicirala kot nekoga, ki pozira pred avtom z veliko uro na zapestju. Take poze so bile med heteroseksualnimi moškimi precej pogoste. Ne glede na stigmo so heteroseksualni moški na aplikacijah še najpogostejše pokazali svoje obraze. Ta razlika je razvidna, če primerjamo profil Zeynep in K. (slika 1), heteroseksualne ženske ter homoseksualnega moškega. Zeynep se je na vseh svojih fotografijah na profilu skrivala, najpogostejše tako, da se je slikala v ogledalu in del svojega obraza prekrila s telefonom, K. pa je objavil fotografijo svojega telesa, vendar je fotografijo odrezal tik pod svojim vratom. V opisu je jasno napisal, da fotografije svojega obraza ne bo delil, razen če bo to nujno.

Z Andreo sva pri ustvarjanju skic šele na začetku. Trenutno v skiciranju profilov največ pozornosti namenjava pozam, s katerimi se uporabniki in uporabnice prikazujejo. Ravno te poze nakazujejo na izigravanje pravil pri uporabi aplikacij: rezanje obraza s fotografije ali prekrivanje s telefonom nakazuje na željo, da med »svajpanjem« na Tinderju ne bi bili hitro prepoznavni, prav zaradi stigme, ki se drži aplikacij. Do sedaj sva v skice vključili zgolj tisto, za kar sva presodili, da se na profilih najpogostejše ponavlja. Pri Zeynep sva zato vključili dejstvo, da išče le dolgotrajna razmerja, pri Mustafi pa njegove interese. Vendar morajo skice vključevati še več elementov profilov, kot so dodatni opisi in zanimanja uporabnikov oziroma uporabnic.

Etnografske skice so smiselni način prikazovanja etnografije ravno takrat, ko je potreben nivo anonimizacije in ko je objekt skice težje fotografirati oziroma kako drugače vizualno predstaviti. Skice profilov so se izkazale kot produktiven način vizualizacije in hkrati kot ustrezen medij za prikazovanje aplikacij, ki so v Hatayu tako stigmatizirane. Prav tako omogočajo dodatno refleksijo o nenapisanih in izigravanih pravilih. Med izdelovanjem skic in v pogovoru z Andreo lahko podrobneje opazujem več načinov prikrivanja identitete na aplikacijah.